

LANDBRUGETS KORNAFTALE

Journal nr.3/1120-0301-0278/lt/jf/FI

RÅDSMØDET DEN 27. AUGUST 2003

RESUMÉ

1. Konkurrencestyrelsen har modtaget en anmeldelse af en *"aftale vedrørende afregning af korn, ærter og raps"* fra 2001. Aftalen er indgået mellem Dansk Landbrug og DAKOFO. Anmelder har anmodet om en ikke- indgrebserklæring, subsidiært en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

2. Dansk Landbrug fungerer som brancheorganisation for danske landmænd, mens DAKOFO er brancheorganisation for korn- og foderstofsvirksomhederne i Danmark og har stort set alle grovvarseselskaberne som medlemmer.

3. Kornaftalen udgør rammen for landmændenes aftaler om afregning af korn, ærter og raps med deres grovvarseselskab. Den indeholder en række bestemmelser, der definerer basiskvalitet for de enkelte sorter af korn, raps og ærter, samt anvisninger på, hvorledes prisen skal reguleres for afvigende kvalitet. Aftalen indeholder således en række kvalitetskriterier, fx vandindhold, protein, fremmed art mv., alt afhængig af afgrøde og de ønskede egenskaberne ved afgrøden, samt reguleringer med pristillæg/fradrag, når høstpartiet ikke opfylder kravene til basiskvaliteten. Dertil kommer bestemmelser om prøvetagning, lagerleje og lagersvind.

4. Styrelsen finder, at kvalitetskriterier må anses at være saglige og objektive. Kriterierne er valgt ud fra slutkøbernes ønsker. Dertil kommer, at en del af kriterierne også genfindes i reglerne omkring EU-interventionskøb. Overordnet set gør aftalens reguleringer det lettere for landmænd og for grovvarseselskaber at sammenligne priser og pristilbud. Denne øgede gennemsigtighed virker konkurrencefremmende.

5. Styrelsen finder heller ikke at aftalens enkelte bestemmelser er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Kvalitetsreguleringerne, dvs. de faste pristillæg/-fradrag for afvigelser fra basiskvalitet, kan ikke tilskrives et konkurrencebegrænsende formål. De tilskynder landmanden til at aflevere korn af god kvalitet for derved at få en høj afregning.

6. Heller ikke bestemmelserne om prøvetagning, lagerleje eller -svind kan efter styrelsens vurdering samlet tillægges sådanne virkninger, at aftalen er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der er derfor efter styrelsens vurdering grundlag for at meddele en §-9 erklæring til Dansk Landbrug for kornaftalen.

AFGØRELSE

7. Det meddeles Dansk Landbrug :

- at der gives en ikke-indgrebserklæring efter konkurrencelovens § 9 til den anmeldte kornaftale, idet denne ikke indeholder bestemmelser, der, ud fra de forhold Konkurrencerådet har kendskab til, er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

SAGSFREMSTILLING

8. Dansk Landbrug (tidligere Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug) har den 6. maj 2003 anmeldt en *"aftale vedrørende afregning af korn, ærter og raps"* fra juni 2001, som er indgået mellem på den ene side DAKOFO og på den anden Dansk Landbrug.

9. Anmelder har anmodet om en ikke-indgrebserklæring efter konkurrencelovens § 9, subsidiært en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

10. Konkurrencestyrelsen meddelte i 1996 Landboforeningerne, at den tidligere kornaftale gældende for høsten 1996 ikke havde en sådan dominerende indflydelse på markedsforholdene, at den var anmeldelsespligtig i henhold til § 5 i konkurrenceloven af 10. marts 1993. Styrelsen lagde vægt på, at aftalens bestemmelser om standardregler for afregningen øgede gennemsigtigheden i grovvarereselskabernes kornafregning og ikke begrænsede den enkelte virksomheds eller landmands mulighed for at foretage individuelle tiltag.

11. Den nu anmeldte aftale afviger på enkelte punkter i forhold til dengang, bl.a. med hensyn til de aftalte reguleringer for kvalitet.

ORGANISATIONERNE

12. Dansk Landbrug er en sammenslutning af Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug. Fusionen trådte i kraft den 1. januar 2003. Dansk Landbrug fungerer som brancheorganisation for danske landmænd. Organisationen har 55 lokale foreninger, der er fordelt på 9 regioner. Organisationens formål er at varetage danske landmænds erhvervspolitiske, faglige, sociale og kulturelle interesser.

13. DAKOFO (Dansk Korn- og Foderstof Im- og Eksportørers Fællesorganisation) er brancheorganisation for korn- og foderstofvirksomhederne i Danmark. Næsten alle grovvarereselskaber er medlem af DAKOFO, herunder DLG.

KORNAFTALEN

14. Aftalen danner ramme for landmændenes afregning af korn, ærter og raps med deres grovvarereselskab. Øvrige afgrøder anvendes enten internt i landbruget til foder mv. eller dyrkes på særlige kontraktvilkår, som afviger fra kornaftalens standardregler. Det gælder fx frø, grønt og sukkerroer.

15. Aftalen indeholder bestemmelser, der definerer basiskvaliteten for de enkelte kornsorter (hvede, byg, rug, triticale og havre), raps og ærter, samt anvisninger på, hvorledes prisen skal reguleres for afvigende kvalitet.

16. En del af kornhøsten omsættes efter lidt andre regler. For hvede gælder kornaftalen således kun eksport-hvede og foderhvede, medens brødhvede/vårhvede afregnes individuelt ud fra de krav, som specielt stilles af møllerne og brødfabrikkerne.

17. For alle leverancer efter kornaftalen gælder et krav om, at der skal være tale om "gode sunde varer". Kornpartier mv. med synlige mangler, fx spirer eller med syrlig lugt, afregnes efter individuel aftale, hvis de overhovedet kan omsættes.

18. Kornsorterne (undtagen maltbyg) afregnes alle ud fra rumvægt, vandindhold og med fradrag for indhold af evt. urenheder. For almindelig foderkorn er der ikke yderligere kriterier, dog undersøges rug og triticale for forekomsten af svampesygdommen meldrøjer, der har væsentlig betydning for kvaliteten¹. For det korn, der sælges til anden anvendelse, herunder evt. til eksport er der aftalt yderligere kriterier afpasset efter de endelige aftageres krav i Danmark og udlandet. Maltbyg afregnes ikke ud fra rumvægt, men på kernens størrelse (dvs. sorteringen).

19. Ud over disse definitioner indeholder aftalen reguleringer med pristillæg/-fradrag, når kvaliteten på de enkelte parametre afviger fra basiskvaliteten.

20. Fastlæggelsen af kvaliteten sker ved prøvetagning, og aftalen indeholder derfor en række regler om, hvordan prøverne skal udtages og om information, prøvetagning, lagerleje og lagersvind.

21. Aftalen skal ses som en anbefaling til grovvarer virksomhederne og til landmændene. Aftalen er således frivillig, men anvendes i udstrakt grad.

22. Organisationerne genforhandler aftalen hvert år.

MARKEDSBESKRIVELSE

23. Kornhøsten var i 2002 knap 9 mio. tons, hvoraf hovedparten er hvede og byg. Raps og ærter spiller samlet set en begrænset rolle.

Tabel 1: Afgrødehøsten 2002

<i>Afgrøder</i>	<i>Mio. kg</i>
Korn	8.800
Raps	220
Ærter	140
Roer	720
Majs	3.600
Lucerne	210

24. Værdien af den del af høsten, der omsættes, var samme år ca. 6 mia. DKK.

25. En stor del af høsten bringes ikke i omsætning, men anvendes internt i landbruget som husdyrfoder. Det gælder bl.a. majs. Dertil kommer, at den væsentligste del af det korn, der omsættes, leveres tilbage til (andre) landmænd typisk i grovvarevirksomhedernes foderblandinger.

26. Den øvrige del omsættes evt. via mellemhandlere til melfremstilling, malterier, frø, sukkerfremstilling mv. i Danmark eller udlandet. Disse anvendelser stiller andre krav til kvaliteten. Brødhvede stiller fx krav til et højt proteinindhold. God maltbyg skal have en høj spireevne, ensartet kernestørrelse, men lavt proteinindhold.

27. Landmanden har med sit valg af afgrøde og sort afgørende indflydelse på det økonomiske resultat, men det er ikke de eneste faktorer af betydning for høstens størrelse og kvalitet. Jordbundsforhold og vejrlig spiller en rolle, ligesom udbredelsen af plantesygdomme samt den enkelte landmands professionalisme og omhu med hensyn til pasning og forebyggende indsats.

28. I vækstsæsonen tages løbende prøver af afgrøderne områdevis. Disse prøver viser noget om høstens generelle udvikling, men også hvorvidt der i visse områder er problemer med at leve op til de nogle af kravene til afgrøderne. Derved får prøverne også betydning for afregningen efter kornaftalen, idet analyser for visse egenskaberne i aftalen er så tidskrævende, at de af praktiske årsager ikke kan foretages løbende ved indsamlingen af høsten. Derfor lægger man den løbende prøveindsamlings resultater til grund.

29. Eksporthvede testes fx forud for høst med hensyn til faldtal, der har betydning for kornets kvalitet til bagning. Disse analyser kræver et tidsforløb på op til 5 dage og vil ikke kunne håndteres samtidig med den løbende indsamling af afgrøderne i høst, hvor de enkelte kornpartier blandes sammen straks efter indvejning. Derfor bestemmes eksporthvedens kvalitet med hensyn til faldtal på forhånd ud fra områdets testresultater.

30. Den prøveudtagning, som i øvrigt ligger til grund for kornaftalens bestemmelser, sker ved indvejning af kornet på grovvareselskabernes brovægt, og således at resultaterne foreligger inden for få minutter.

31. Selve handelen med korn kan ske på forskellige tidspunkter og under forskellige former og vilkår. For at opfylde de endelige aftageres ønsker om kvalitet indgås ofte avlskontrakter med grovvareselskaberne eller slutbrugerne før såning eller høst. Det drejer sig samlet om 20-35 pct. af høsten, bl.a. til brødkorn, maltbyg samt produktion af frø, konsumærter og sukkerroer.

32. Udgangspunktet for kornaftalen er imidlertid, at kornet transporteres til grovvareselskabets lager, hvor det indvejes, der tages prøver, og herefter blandes det op med korn af tilsvarende kvalitet fra andre landmænd og sorteres, før det sælges videre som foder eller til anvendelse i industrien. Derved sikres den rigtige kategorisering af kornet, således at godt korn ikke bliver blandet sammen med korn af ringere kvalitet.

33. Hovedparten af afgrøderne afregnes i høst, dvs. samtidig med at landmændene afleverer kornet til grovvareselskaberne. Skønsmæssigt 30-40 pct. af høsten afregnes senere. Det kan ske ved, at landmændene vælger at holde kornet tilbage på gården til senere aflevering, eller ved at afgrøderne straks i høst indlagres hos grovvareselskaberne og kvalitetsbestemmes,

men hvor handelstidspunktet udskydes. Fordelen ved dette er at udnytte de prisstigninger, der evt. indtræffer i løbet af efteråret og vinteren. I sådanne tilfælde skal landmanden evt. betale lagerleje.

34. Raps oparbejdes industrielt på møller. DLG har fx egen rapsmølle, mens grovvareselskaberne under den lokale andel ejer andele i Scanola. De færdige produkter, rapskager og rapsolie, anvendes til foder, til fødevarer og til industrien i øvrigt.

35. Ud over den danske produktion af ovenstående afgrøder er der behov for en vis import fra udlandet. Det drejer sig primært om foderkorn og proteinfoder i form af raps og soja mv. Eksportandelen af dansk høst er på godt 20 pct.

36. EU har markedsordninger for korn. De er omlagt siden begyndelsen af 90'erne, væk fra produktionstøtte og i retning af arealstøtte. Der er dog fortsat regler om interventionsopkøb af korn (brødhvede, rug og byg). Opkøb forudsætter, at kornet lever op til bestemte kvalitetskrav. Handelen over grænserne i fællesskabet er fri, medens der fortsat er regulering i forhold til tredjelande.

VURDERING

KONKURRENCELOVENS § 1-5

37. Landmændene og grovvarevirksomhederne driver erhvervsvirksomhed, jf. konkurrencelovens § 2. Der er endvidere ikke tale om nogen koncernintern aftale men en aftale mellem to parter, der driver virksomhed uafhængigt af hinanden. Forholdet er således ikke omfattet af konkurrencelovens § 5.

38. Kornaftalen er ikke omfattet af nogen dansk gruppefritagelse, jf. konkurrencelovens 10, eller af nogen EU-undtagelse eller -fritagelse, jf. konkurrencelovens § 4. Der er ikke undersøgt om kornaftalen påvirker handelen mellem medlemsstaterne i EU mærkbart, idet dette ikke har betydning for vurderingen.

DET RELEVANTE MARKED - KONKURRENCELOVENS § 5A

39. Det relevante produktmarked er korn, raps og ærter af almindelig god kvalitet. Til visse anvendelser stilles særlige krav til afgrøderne og her vil korn, raps og ærter af almindelig god kvalitet ikke være anvendeligt.

40. Der kan argumenteres for at opsplitte produktmarkedet nærmere, fx i hvede, byg, triticales, havre, raps, ærter mv., som hver for sig har lidt forskellige egenskaber og anvendelser. Der er imidlertid ikke anledning til dette i denne sag.

41. Det geografiske marked fastsættes til Danmark. I overensstemmelse med styrelsens undersøgelser i "Grovvarefusionen" fra november 2002 kan det gøres gældende, at markedet geografisk er opdelt regionalt, idet korn mv. er tungt at transportere, og idet forsyningsmønstrene er forskellige. Dette er der dog heller ikke grund til at overveje nærmere, da det ikke vil ændre ved vurderingen.

42. På dette marked findes knap 53.000 landmænd (bedrifter), der udbyder korn, raps og ærter. Her overfor står 35-40 grovvareselskaber, som aftager de relevante produkter. De vigtigste grovvareselskaber er andelsselskaber. Størst af disse er DLG, der er landsdækkende, og de regionale selskaber Aarhusegnens Andel, Østsjælland Andel, Kolding & Omegns Foderstof- og Grovvareforening og Nordjysk Andel. Blandt de privatejede selskaber kan nævnes Hornsyld Købsmandsgaard A/S, Hedegaard A/S, Aller Mølle A/S og Carl Rasmussen & Hempler A/S.

KONKURRENCELOVENS § 6-7

43. Kornaftalen er indgået mellem to brancheforeninger, Dansk Landbrug og DAKOFO. Der er tale om en vertikal aftale med horisontale virkninger. Aftalen er ikke omfattet af bagatelreglerne i konkurrencelovens § 7, idet såvel medlemmerne under Dansk Landbrug som under DAKOFO har en årsomsætning over 1 mia. DKK. Alene DLG omsatte for 11 mia. DKK i 2002.

44. Konkurrencelovens § 6, stk. 1, forbyder virksomheder at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.

45. Efter styrelsens vurdering indeholder aftalen ikke bestemmelser med det formål at begrænse konkurrencen. Aftalen fastlægger afregningskategorier, kvalitetskriterier og reguleringer for disse, regler om prøvetagning, indregning af lagerleje og lagersvind. Der er ikke bestemmelser om deling af kunder eller markeder. Reguleringerne sker med faste beløb/procenter. Disse kan imidlertid efter styrelsens vurdering ikke tilskrives et konkurrencebegrænsende formål, jf. nærmere nedenfor, hvor der samtidig ses nærmere på aftalens følger.

46. Virkningen af følgende forhold skal vurderes:

- Kvalitetskriterierne
- Kvalitetsreguleringen
- Prøvetagning, lagerleje mv.

KVALITETSKRITERIERNE

47. De aftalte **kriterier** afspejler efter det oplyste egenskaber, der efterspørges af de videre handelsled, når grovvareselskaberne omsætter kornet. Samtidig spiller det en rolle, om det hurtigt kan konstateres hvorvidt egenskaberne er opfyldt eller ej.

48. Kriterierne afhænger af afgrødesorten. Alle afgrøder, bortset fra raps afregnes efter vandindhold og urenheder. For de fleste inddrages også rumvægten, jf. tabel 2.

Tabel 2: Kvalitetskriterier for korn

Kriterier	Produkt						
	<i>Eksport hvede</i>	<i>Foder hvede</i>	<i>Maltbyg</i>	<i>Foder byg</i>	<i>Foder rug</i>	<i>Triticale</i>	<i>Foder havre</i>
Protein, pct.	X		X				
Faldtal	X						
Spiring	X		X				
Rumvægt	X	X		X	X	X	X
Vandindhold	X	X	X	X	X	X	X
Urenheder	X	X	X	X	X	X	X
Knækkede kerner	X		X				
Fremmed art, pct.	X		X				
Sort/sortsrenhed			X				
Sortering			X				
Meldrøjer					X	X	

49. Kriterierne fremstår uvægtede. Det skyldes, at der for hvert kriterie defineres et basiskrav. Såfremt dette afviges, sker regulering, jf. nedenfor, dog således at hvis man kommer uden for bestemte intervaller, så sker der en nedgradering fx fra eksport hvede til foder hvede.

50. Basiskravene varierer i øvrigt noget efter kornsort. Fx er kravene til vandindhold skrapere for eksport hvede end for foder hvede.

51. De fastsatte basiskriterier samt kvalitetsniveauer for korn rejser efter styrelsens vurdering ikke spørgsmål i spørgsmål i forhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1. Kriterierne må således anses for saglige under hensyn til den anvendelse, der senere skal ske af det indvejede korn mv. **Knækkede kerner** indebærer således alvorlig risiko for svampesygdomme, hvis kornet skal lagres, **fremmed art** registrerer mængde af andet frø, end den ønskede, **sortsrenhed** (dvs. samme bygsort) er en

væsentlig egenskab for maltbyg, fordi man ønsker en ensartet spireevne i partiet, medens **sorteringen** går på kernernes størrelse, som skal opfylde mindstekrav og samtidig være ensartede – igen af hensyn til en ensartet spiring.

52. Det bemærkes, at en del af kriterierne går igen i kravene til EU-interventionskorn – dog således at der kun interverneres i brødhvede, rug og byg.

53. Kvalitetsniveauet er efter det oplyste valgt ud fra slutkøbernes ønsker. For de kornsorter, hvor der gælder intervention er kravene gennemgående lidt skrapere fx er minimumsvægten højere for interventionskøb for rug og hvede.

54. Kvalitetskriterierne for ærter svarer nogenlunde til korn, mens afregningen for raps sker ved lidt andre målinger, som ligeledes er afledt af slutbrugernes ønsker. Her lægges vægt på olieindholdet, hvorimod indholdet af visse stoffer (glucosinolat, erucasyre og frie fedtsyrer) skal holdes lavt og under fastsatte værdier (lignende krav om lavt indhold af glucosinolat og erucasyre finder i EU-reglerne for non-fod raps).

55. De aftalte kriterier for raps og ærter rejser efter styrelsens vurdering heller ikke spørgsmål i forhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1.

KVALITETSREGULERING

56. Inden for næsten alle kriterier for korn, ærter og raps sker der en regulering, hvis partiets kvalitet afviger fra basiskriteriet. Falder man uden for de aftalte intervaller, risikerer man, at afgrøden afvises – for korn dog således at eksportkorn i stedet handles til foderpriser.

57. Basisproteinindholdet for eksportvede er fx 11,5 pct. Hvis proteinpct. er lavere, fratrækkes der 0,45 DKK eller 0,1 pct. af kornets værdi for hver promille indtil og med 10,5 (dvs. maksimalt et fradrag på 4,50 DKK). Hvis proteinindholdet er lavere end 10,5 pct. afregnes som foderhvede. Tilsvarende regulering anvendes for de andre kriterier og for de øvrige kornsorter, for ærter og for raps – enten ved et kronebeløb eller en procent.

58. De anvendte reguleringer er udtryk for den højere/lavere værdi, kornet vil have for modtager, samt omkostninger ved at skille det ud fra basiskorn. Sætterne er ikke strengt omkostningsbegrundet men sat således, at landmændene har en tilskyndelse til at aflevere afgrøder svarende til basiskvalitet eller højere.

59. Landmænd med partier af højere kvalitet end basiskvalitet vil ikke altid blive belønnet ved afregning efter kornaftalen, fx er der ingen præmiering af hvede med et højere proteinindhold end 11,5 pct. Hvis der er købere, der efterspørger hvede med et ekstra højt proteinindhold må dette ske på andre, individuelle kontraktsvilkår.

60. Ved opkøb til intervention anvendes ligeledes tillæg/fradrag, og disse kan i visse tilfælde gå videre end kornaftalens. For brødhvede reguleres prisen ned, hvis proteinprocenten er lavere end 11,5. Ligger den mellem 11,0 og 11,4 fratrækkes 2,5 pr. ton, og ligger den mellem 10,9 og 10,5 fratrækkes 5,0 pr. ton². Partier på 10,4 pct. og derunder afvises. EU-fradragene er dermed en del større end de danske, især for korn der ligger lige under 11,5 pct.

61. Efter styrelsens vurdering har disse reguleringer ikke noget konkurrencebegrænsende formål. Kvalitetsreguleringen er primært kvalitetsfremmende, idet den er med til at tilskynde landmanden til at aflevere korn mv. af god kvalitet, som kan videresælges.

62. For at sikre virksom konkurrence mellem selskaberne indbyrdes og mellem landmændene indbyrdes, er der behov for at skabe sammenlignelighed. Reglerne om basiskvalitet er med til at sikre en sådan sammenlignelighed. Tilsvarende er der behov for en ensartet reguleringsmekanisme, hvis kvaliteten afviger fra basis. Uden en fast definition af basiskvalitet mv. ville der være alvorlig risiko for at selskaberne ville anvende forskelligt udgangspunkt for deres pristilbud. Det ville gøre det sværere for landmændene at vælge det bedste tilbud. Det ville reducere konkurrencens gennemslagskraft.

63. Anvendelse af samme basis for prisfastsættelsen må som udgangspunkt antages at fremme gennemsigtigheden og dermed også konkurrencen.

64. Det er naturligt at der i tilknytning til basisdefinitionerne aftales regler for regulering af afvigelser. De faste tillæg, som anvendes, indebærer en standardisering. En sådan standardisering af kvalitetsforskelle kunne have en uniformerende virkning, som kunne være betænkelig, hvis forskellene ikke svarede til købernes præferencer, således at man evt. tilskyndede til at aflevere korn, der var af fx mindre god kvalitet end behovet.

65. Konkret er der imidlertid ikke anledning til at antage, at aftalen kan tillægges nogen begrænsende betydning for landmandens henholdsvis grovvarereselskabernes tilskyndelse til at anvende deres ressourcer effektivt. Op imod 1/3 af høsten afregnes ved individuelle kontrakter mellem slutbrugerne og landmanden. Hvis den øvrige del af afgrøderne, som afsættes via grovvarereselskaberne, ikke lever op til kundernes ønsker om kvalitet, vil de grovvarereselskaberne miste markedsandele.

66. Der er således ikke nogen hindringer for at slutaftagerne – møllerne, malterierne mv. – kan indgå aftaler med de enkelte landmænd om bestemte kvaliteter og sorter. Denne adgang udnyttes i praksis i betydelig udstrækning. Landmændene har således ikke nogen leveringspligt til bestemte grovvarereselskaber, således som tilfældet er for mælk og kød.

67. Prisen for hvede af almindelig god kvalitet ligger omkring 90 kr. pr. hkg. Tillæggene udgør kun en mindre del i forhold dertil.

68. Kornaftalen bestemmer, at fx hvede, der ligger under bestemte kvalitetskrav afregnes som foderhvede. Ligeledes er der en bestemmelse om at summen af fradrag ikke kan føre til, at prisen bliver lavere end den tilsvarende pris for foderhvede. (Antallet af afregningsparametre er som det fremgår af tabel 2 væsentligt større for eksportbåde end for foderhvede, hvorfor denne situation let kan forekomme i praksis). Dette indebærer, at det vil være praktisk at der på forhånd aftales en basispris for den indleverede hvede både som foderhvede og som eksportbåde. De aftalte reguleringer indebærer imidlertid ingen konkurrencebegrænsning omfattet af konkurrenceloven, idet parterne står frit mht. hvilke basispriser, de aftaler.

69. For ærter og raps gælder tilsvarende som for korn.

70. Det er derfor samlet styrelsens vurdering, at de aftalte kvalitetsreguleringer ikke indeholder bestemmelser, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

PRØVETAGNING, LAGERLEJE MV.

71. Aftalen indeholder bestemmelser om anbefalede analysemetoder, forudgående information, prøvetagning, kontrolprøver, parallelprøver, lagerleje og lagersvind.

72. Kornaftalen anbefaler **prøvemethoder til analyse** af de forskellige forhold. For enkelte kriterier, fx proteinindhold, anvises forskellige metoder. Måletoder og reglerne for prøvetagning har været drøftet i et teknikerudvalg mellem parterne i 1988, hvor udvalget kom med en detaljeret rapport. Denne rapport er under revision/opdatering, og der er lagt op til en fortsat løbende opdatering af spørgsmålene.

73. De spørgsmål, der bl.a. rejses, vedrører nye metoder til gennemførelse af analyser, herunder analyser for nye kriterier (fx stivelse), fastsættelse af intervalgrænser i reguleringerne og prøvetagning. Det sidste drejer sig om fordele og ulemper ved forskellige metoder til at udtage prøver af de enkelte læs.

74. De anbefalede måle- og analysemetoder giver ikke styrelsen anledning til bemærkninger. Hensynet til gennemsigtighed om prissætningen tilsiger, at der bør være ensartede og objektive regler for måling og analyse. Ellers vil det ikke være muligt at foretage reelle sammenligninger af resultaterne hos de forskellige grovvarereselskaber. Kornaftalen anbefaler, at alle grovvarereselskaberne skriftligt tilkendegiver over for leverandørerne, hvilket apparatur, der benyttes til analyser, samt hvilke betingelser, der i øvrigt gælder med hensyn til modtagelse og prøvetagning.

75. Der er adgang til at udtage parallelprøver. Kornaftalen anbefaler, at grovvarereselskaberne informerer om priserne for parallelprøver og om, at disse kun udtages efter leverandørens anmodning – dog udtages altid parallelprøver for raps og maltbyg, hvis minimumskravene ikke er overholdt samt i øvrigt ved særlig høj forekomst af urenheder og af knækkede kerner.

76. Hvis analyseresultatet af parallelprøven adskiller sig fra det oprindelige analyseresultat, er det resultatet af parallelprøven, der danner basis for afregningen.

77. Styrelsen finder, at disse bestemmelser om prøvetagning, analysemetoder, parallelprøver mv. ikke indeholder nogle konkurrencebegrænsninger omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

78. Med hensyn til **lagerleje** og lagersvind, så hænger disse reguleringer sammen med, at kornet evt. indleveres på et andet tidspunkt end det handles. Høstmængderne er store, det kan være vanskeligt præcist at planlægge høsttidspunktet lang tid forud, og det er ikke alle landmænd, der har lige gode faciliteter til egen opbevaring af korn.

79. Mange landmænd indleverer derfor korn mv. løbende, mens de høster, men afregner først siden hen. For disse tilfælde bestemmer kornaftalen, at der ikke beregnes nogen lagerleje, hvis kornet er solgt eller prisfastsat til afregning inden 15. september.

80. I øvrigt gælder, at hvis partiet er indleveret i juli og august (og der ikke er aftalt priser), beregnes der lagerleje fra den 31. august, med mindre der inden denne dato er indgået en kontrakt.

81. Hvis partiet er indleveret 1-15 sept. (og der ikke er aftalt priser) beregnes lagerleje fra 15. september med mindre, der inden denne dato er indgået en kontrakt eller truffet aftale om afregning efter 15. sept.

82. Hvis partiet indleveres efter 15. sept. beregnes lagerleje efter det enkelte selskabs regler.

83. I alle tilfælde sættes lagerlejen af det enkelte selskab.

84. Efter styrelsens vurdering er der tale om et sæt praktiske regler, der ikke indebærer nogen begrænsninger omfattet af konkurrencelovens § 6, stk.1. Det er frivilligt for den enkelte landmand, hvornår han vil aflevere sit korn, og hvem han vil vælge at aflevere det til. Af hensyn til gennemsigtigheden kan det endvidere være en fordel, at de enkelte grovvarerelskaber praktiserer nogenlunde ens terminer for beregning af leje.

85. Parallelt med bestemmelserne om lagerleje findes bestemmelse om **lagersvind**. Hvis kornet er solgt til afregning inden 15. sept. regnes ikke med svind.

86. Afregnes efter 15. september beregnes 1 pct. pr. 31. aug. for indlevering i juli/august (med mindre der er anden aftale). For indlevering 1-15. september beregnes 1 pct. pr. 15. sept.

87. Indleveres efter 15. september indregnes 1 pct. svind senest 14 dage efter indlevering.

88. Derudover kan der beregnes rensesvind, svind ved forekomst af meldrøjer, alm. lagersvind mv.

89. Generelle bestemmelser om ensartede svindprocenter kan være betænkelige. Et fradrag på 1 pct. for svind kan sidestilles med et pristillæg, og sådanne tillæg kan falde ind under bestemmelserne i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1.

90. Anmelder har ikke fremført særlige argumenter for at anvende generelle tillæg for lagersvind. Umiddelbart må det antages, at der kan være variationer i omkostningerne til svind fra gang til gang, bl.a. som følge af forskelle i tidsforløbet men også p.g.a. bl.a. afgrøden, fugtigheden og lagerforholdene.

91. På den anden side fremgår det, at grovvarerelskabernes lagerleje skal angives individuelt. Lagersvind er et naturligt element ved ansættelse af lagerleje. Ved at normere grovvarerelskabernes kalkulatoriske svind med samme terminer og med samme procent bliver grundlaget for lagerlejen standardiseret. Heri ligger efter styrelsens vurdering samlet set ikke nogen begrænsning af konkurrencen, som er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

KONKLUSION

92. Samlet finder Konkurrencestyrelsen således, at den anmeldte kornaftale, ikke efter de forhold som styrelsen har kendskab til, indeholder bestemmelser, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der er derfor grundlag for at give en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrencelovens § 9.

1 Meldrøjer har ingen praktisk betydning for de øvrige kornsorter.

2 Fradraget på 2,5 /t svarer til 1,86 kr/100 kg gældende for hele intervallet 11,0-11,4 pct.